

d.) obče rabijo v prometa oznamenilo določenih vrst blaga;

e.) obsegajoče nemoralne in pohujšljive ali drugače javnemu redu protivne prikaze, napise ali take podatke, kateri se ne ujemajo z istinitimi trgovinskimi razmerami ali z resnico ter lahko prevarijo uživajoče občinstvo.

Kadar kakovih dvomov, je li dovoliti take napise ali podatke, ne odpravijo gori (I, 1 in 7) navedena dokazila, dokazati je posebe, da se ti podatki ujemajo z istinitimi trgovinskimi razmerami in z resnico.

Znamčnim napisom se videzno ne ujema oznemenilo vrst blaga s poslovnimi (opravilnimi) razmerami trvdke, ki prosi za vpis, pridejati je dostavek, iz katerega se dá razločno posneti, da se znamčno krajevno oznamenilo ne nanaša na izvor blaga, ampak na kvaliteto, in to morebiti tako, da se pridene zavod (etablissement) ali pa kraj, kjer se v resnici izdeluje blago. Niso dovoljene motilne besede: pristna . . . kvaliteta v zvezi s krajevnim naznanilom, n. pr. pristna Pariška kvaliteta, ako ni razločno naznačen pravi kraj izdelovanja. (Trg. min. 17./10. 1890. l., št. 42.894.)

III. Dostavek na znamčnih podobah, da se bodo rabile v raznih drugih barvah poleg prijavljene, ni dovoljen (trg. min. 24./11. 1890. l. št. 48.512).

V koliko se da smatrati poraba znamke po tuji osebi v drugi nevpisani barvi kot kaznivo posnemanje, to razsodi sodišče.

Če želi prosilec obrane, da se mu vložena znamka razločno obrani še v drugih barvah ali barvenih kombinacijah, mora jo predložiti za vpis v vsaki posamezni barvi ali barveni kombinaciji posebe (trg. min. 1./3. 1891. l. št. 736), kar je vsakakor storiti pri vseh onih znamkah, katerih značilno znamenje je barva znamčne podobe.

IV. Priudarki k znamčnim podobam (grbi, cehovska znamenja i. e. r.), katere smejo nekatere skupine obrtnikov rabiti vsled posebnih propisov, vpišejo se le, ako obrtniki dokažejo, da spadajo k dotičnim skupinam. Priudarki, ki se vpisujejo z znamkami vred, smatrajo se za znamčne dele ter jih morajo imeti tudi kliseji in vzorni kosci. Ako bi se rabile pa znamke v prometu tudi brez priudarka, velja obrana za nje le tedaj, kadar so vpisane še posebe brez priudarka. (Trg. min. 1./11. 1890. l. št. 40.740).

V. Kar se pa tiče znamek, katere so na blagu po njih označenem nalašč ali pa slučajno dvakrat naslikane, priporoča se, da se da vpisati poleg enojne znamke še njen podvojek, da je tako zagotovljena za vsak slučaj postavna obrana ter da ima predpravico pred poznejšnjimi naznanilci dvojstvenih znamek.

VI. Kadar se ne dovoli vpis znamek zato, ker ni potrebnih dokazil, omenjenih v I. odstavku, točki 7. ali zato, ker se smatrajo za znamke, kakeršne so izključene od vpisa, naznani se to pismeno prosilcu znamčne obrane. Prosilec sme v 30 dneh vložiti pritožbo do c. kr. trgovskega ministerstva pri trgovski in obrtniški zbornici.

Ako ono zaukaže, vpiše se znamka z dnevom prvotnega priznanila. (Dalje prihodnjič.)

Poučne stvari.

Zemljepisni in narodopisni obrazi.

Nabral Fr. Jaroslav.

(Dalje.)

Božidar Vuković. Tiskanje slovenskih in hrvatskih knjig na Nemškem. Prve slovenske in hrvatske tiskarne v domovini.

V istem času, ko je Božidar Vuković v Benetkah knjige tiskal za pravoslavne cerkve, snoval je v mislih iguman samostana Miliševa v Hercegovini, kako bi ustrojil v svojem samostanu tiskarno cerkvenih knjig. Zaradi tega odpravi v Benetkah tri redovnike, mej njimi Mardarija, da ondi preskrbe, česar je treba za novo tiskarno. Njegovi poslanci so se seznanili v Benetkah z Božidarovim pomočnikom Todorom Ljubovićem in pregovorili ga, da pojde z njimi v Miliševo, da jim pomore urediti tiskarno. Pozneje je prevzel upravo te tiskarne omenjeni Mardarij, ali 1552. l. je odšel na poziv kneza Radiše Dimitrovića v arbanaški Beligrad, da ondi ustroji novo tiskarno. Ko je bila tiskarna v redu, začel je v njej tiskati „Evangelja“; ali predno je delo dovršil, umrl je Radiša, in njegova tiskarna je prišla v roke Trojana Gundulića, dobrovniškega vlastelina. Mardarij je pri njem dokončal omenjeno knjigo, a potem se je povrnil v Mileševo, da zopet prevzame upravo tamošnje tiskarne. Ker so bile črke že obrabljene, začel je sam nove vlivati in potem še več knjig utisnil. Malo po malem so tiskarne propale, zato je v 17. in 18. stoletju bilo zopet veliko pomankanje cerkvenih knjig, katere so morali večinoma iz Rusije naročati, ker so na slovanskem jugu zaradi turških vojsk vse umetelnosti in tudi tiskarstvo trdo spanje spale.

Sredi 16. stoletja, to je za časa cerkvene reformacije, imela je slovenska in hrvatska knjiga dve tiskarni na Nemškem. Kako to? Baron Janez Ungnad, porojen 1490. l., bil je jako bogat grajščak hrvatski, štajerski, kranjski in koroški, pa tudi junak na glasu. Naposled je postal zapovednik hrvatske in slovenske krajine in veliki župan Varaždinski. Ali bil je tudi jako iskren pristaš Lutrovega nauka, in ko je 1547. l. prišla zapoved, da morajo vsi pristaši nove vere ali se vrniti v krilo katoliške cerkve ali se izseliti iz domovine, odložil je Ungnad svojo čast in odšel v Würtemberg. Nastanil se je v mestu Urachu, kjer mu je poklonil vojvoda würtemberški „dvor „Münchhof“. Ali tu ni pozabil svoje domovine, temveč se z redko požrtvovalnostjo in stanovitnostjo trudil, da se širi nova vera mej slovenskim in hrvatskim ljudstvom s tiskom. Zaradi tega je vzprejel pod svoje okrilje učene Slovence in Hrvate, kateri so bili z istega razloga kakor on pregnani iz domovine. Dal je vlivati cirilske in glagolske črke in ustrojil po eno tiskarno v Tübingenu in

Württembergu, kjer se je od 1560. l. do smrti Ungnadove 1594. l. tiskala velika množina slovenskih in hrvatskih knjig. V tem poslu so Ungnada z umom in peresom podpirali Jurij Dalmatin, Štefan Konzul, Peter Verger, Gregor Vlahović, Gregor Zvečič, Jarij Jurišič, Matevž Popović, Ivan Malešević, Primož Truber in drugi. V teh tiskarnah, večinoma v Tübingu, izšlo je čez 50 knjig večinoma bogoslovnih, mej njimi prva slovenska knjiga. Hrvatskih knjig z glagolico in cirilico in dve z latinico na Nemškem tiskanih poznamo do sedaj čez dvajset. Tudi še mnogi rokopisi so bili prigotovljeni za tisk, ali po smrti Ungnadovi je vse razpalo. Natisnene knjige pa so bile zaplenjene in sežgane.

Kakor smo videli, najstarejše slovenske in hrvatske knjige niso bile tiskane v domovini, temveč na tujem, in to zato, ker ondaj pri nas tiskaren ni bilo. Res se je prva srbsko-hrvatska tiskarna ustrojila že 1493. l. na Cetinji, ali slabo je uspevala, kakor tudi njena posestrima v Mileševu. Zato so hrvatske knjige v trojem pismu bile tiskane iz prvega v Italiji, in sicer glagolske v Rimu, cirilske v Benetkah, a z latinico nekaj v Benetkah, v Rimu, Padovi, Jakinu i. t. d.

Razne reči.

— Glede naših državnih poslancev in njihove taktike izrekli smo že svoje mnenje. Ker je to vprašanje velikege pomena, pečalo se je ž njim in se še peča malo ne vse slovensko časopisje. Nekateri naših listov so se odločno izrazili proti izstopu naših državnih poslancev iz Hohenwartovega kluba, in med temi bili smo tudi mi.

Drugi zrejo pa v tem največjo nesrečo za naš narod, ker se niso naši poslanci pridružili Mladočehom, ali vsaj osnovali kak jugoslovanski klub, tretji pa menijo, da ni bilo treba zaradi tega vprašanja toliko hrupa, ker bosta danes ali jutre tako in tako zasela ministerske stole Plener in Chlumecky, in potem se bodo hote ali nehotе znašli naši poslanci v opoziciji. Ali kar je najhuje, je bojazen, katero izraža „Nova Soča“ — namreč, da je prepir v domačem taboru slovenski narod na Kranjskem tako demoraliziral, da bode težko sposoben za resno in odločno opozicijo.

Izpiti za učiteljstvo usposobljene. V minoli ponedeljek so se pričeli na tukajšnji učiteljski pripravnici izpiti za učiteljstvo usposobljene. Oglasilo se je v ta namen 49 kandidatov in kandidatinj, in sicer dela 18 kandidatov in 22 kandidatinj izpit za ljudske šole, 4 kandidatinj za meščanske šole in pet iz francoščine.

— Pristaniški admiralat naše mornarice v Pulji je poslal k sv. Heleni pri Ljubljani, kjer je pokopan pokojni msgr. Račić, krasen venec iz bršljana s trakom, na katerem stoji napis „Štefanija“. To se je zgodilo vsled želje cesaričinje vdove Štefanije.

— Nadvojvodinji Margareti se obrača zdravje vedno na bolje.

— Deželni zbor se bode še pred Božičem snidel.

— Tovarno za sukno v Vodmatu pri Ljubljani je kupil gos. Krenner iz Škofje Loke ter se je baje pričelo uže delati.

— Na Kranjskem je 3313 selišč in 84.144 hiš. Z dne 31. decembra je bilo na Kranjskem prisotnih stanovalcev 498.953 in odsotnih pa 24.360.

— Gos. dr. Jernej Zupanec c. kr. notar v Ljubljani in predsednik notarske zbornice je podaril za šolo v svojem rojstvenem kraju v Št. Lenartu nad Železniki 3000 gold. Slava uzornemu rodoljubi!

— Pri c. kr. deželnem žendarmerijskem poveljstvu v Ljubljani je imenovan g. Josip Supančič za stotnika prve vrste, g. Pavel Gardik de Garda pa za stotnika druge vrste.

— Pred nekoliko časom je bila deputacija Ljubljanskega mestnega zbora na Dunaji pri vojnem ministru ter ga naprosila, da bi se prenesla vojaška bolnišnica iz srede mesta kam drugam — ter se prodal ta prostor Ljubljanskemu mestu, ki bi ga porabil večinoma za javne stavbe. V principu nima baje vojni minister nič proti tej želji.

— Deželnozborska volitev dne 9. t. m. v mestni volilni skupini Postojna-Lož-Vrhnika se je vršila v lepem redu in je bil za poslanca izvoljen g. J. Lenarčič posestnik in trgovec na Vrhniki. Novi poslanec je odločen narodnjak ter jako čislana oseba, od vseh, ki ga poznajo. Se ve da pri naših borečih se strankah, dala je tudi ta volitev povod, da sta si skočile v lasе in sicer po našem mnenji prav po nepotrebnem. Nam je pač vse edno, kdo je prvi za to bil, da se voli v deželni zbor g. Lenarčič. Pač nam je pa na tem ležeče, kdo je g. Lenarčič? Ko sledi temu vprašanju od vseh strani odgovor, da bode g. Lenarčič kot deželni poslanec, mož na svojem mestu, nas vse drugo čisto nič ne briga.

— V Toplicah na Dolenjskem so začeli polagati vodovodne cevi za vodovod iz Podturna do Toplic, ki bode dolg nad 2000 metrov. Za to delo je dovolil kranjski deželni zbor 1000 gld., kranjska hranilnica 500 gld., knez Auersperg pa je dal za 1000 gld. vodovodnih cevi iz tovarne svoje.

— Odlikovanje. Črnogorski knez je podelil gospodn M. Živic-u, inženirju v Trstu ter našemu domoljubi, Danilov red IV. vrste.

— Še se nahajajo zakladi. Na Polskem Vrhju na Koroškem je našel neki kmet pod krtino 50 cekinov iz časa ogrskih kraljev Vladislava in Matije.

— Iz „Edinosti“ posnamemo, da stoji v italijanskem listu „Ecco di Pola“, da je dr. Laginja, novoizbrani državni isterski poslanec kar se tiče značaja, zanesljivosti in inteligence več vreden nego sto italijanskih kričočev. Razumeti pa se mora, da je beseda kričači naperjena proti italijanskim kolovodjem v Istri. Če samo pristno italijansko glasilo o svojih možeh tako govori, potem bode najbrže res tako in vender je bilo prilogi vladnega